

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. VIII. De impedimento publicæ honestatis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

ciat ad hoc ut mulier possit alteri nubere, unum tantum mortem mariti nunciare; cum iura dicant, vocem unius, esse vocem nullius; & etiam in nulla causa unius testimonium, etiam iuramento firmatum, sufficiat ad plenam probationem faciendam, ut *L. i. iurandi cap. de testibus* statuit Constantinus Imperator, & Alexander III. cap. *Licet de testibus*. Sed per certum nuntium intelligi debet certitudo moralis de morte mariti, quæ non ex solo unius nuntii testimonio sumi debet, sed ex aliis etiam adminiculis, quæ arbitrio iudicis plenam faciant de morte conjugis probationem. Adminicula verò quibus fama, vel unius nuntii testimonium iuvare potest, hæc numerantur à Sanchez lib. 2. disp. 46. num. 15. & sequentibus. Longitudo absentiae, & fama generalis de ipsius morte, in loco ubi contigisse dicitur; præsertim si locus est adeò remotus, ut alia probationes difficile possint inde haberi. Si mors narratur jam pridem contigisse, & ab eo tempore nihil de illius vita auditum est. Si erat valde senex, vel infirmæ valetudinis. Vel si fuit in prælio, & diu expectatus, non est reversus. Si fuit captus ab hostibus, à quibus dicatur interemptus jam à longo tempore, sine ullo nuntio contrario, altem à persona fide digna accepto, & similia.

Si verò contingat, mulierem postquam matrimonium cum secundo contraxit, certum scire propterea maritum vivere, debet abstinere à consortio alterius, ita ut neque petere, neque ei debitum reddere liceat. Si verò probabiliter dubitet cum vivere, debitum quidem petere non potest, sed tenetur illud reddere, ut definit Lucius III. cap. *Dominus*, de secundis nuptiis, ubi sic ait: Si aliquis vel aliqua de morte prioris coniugis adhuc sibi existimat dubitandum, ei qui sibi nupsit, debitum non denegat postulare, quod à se tamen noverit nullatenus exigendum. Demum si id suspicetur sine ullo rationis fundamento, debet suspicionem deponere, & cum eo, cui de novo nupsit, ut cum vero conjugē, quoad petitionem & redditionem obsequii, se gerere.

ARTICULUS VIII.

De impedimento publicæ honestatis.

Impedimentum publicæ honestatis, est propinquitas quædam ex sponsalibus proveniens, introducta ab Ecclesia, quæ facit quod alter sponsus cum alterius consanguineis matrimonium contrahere non possit. Equum enim est, & honestati congruum, ut quia in sponsalibus matrimonium inchoatur, non possit qui cum aliqua sponsalia inivit, cum illius consanguineis matrimonio copulari.

Statuitur hoc impedimentum cap. unico de sponsalibus in 6. cap. *Litteras*, de desponsat. impuberum, & cap. *Iuvenis*, cap. *Ad audientiam*, cap. *Sponsam* de sponsalibus, & in Tridentino sess. 24. Decreto r. de re form. matrimonii cap. 3. ubi hoc impedimentum valde restringitur, nam iure antiquo nascebatur hoc impedimentum ex quibuscunque sponsalibus, sive validis, sive non, dummodo non essent invalida ex defectu consensus, ut patet ex cap. unico de sponsalibus in 6. ubi Bonifacius VIII. sic loquitur: Ex sponsalibus puris [id est non affectis conditione suspendente] & certis, etiam si consanguinitas, affinitas, frigiditas,

Religio, aut alia quavis ratio, sive nulla, sive modo non sint nulla ex defectu consensus, sive officii impediantur & dirimendum sequentia sponsalia matrimonia, non autem ad præcedentia dissolvenda, impedimentum iustitiae publicæ honestatis. Tridentinum verò loco citato statuit, ut hoc impedimentum non oriatur ex sponsalibus quomodocunque invalidis: Iustitia (inquit) publicæ honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacunque ratione valida non erunt, sancta Synodus prorsus tollit. Præterea cum iure antiquo extenderetur hoc impedimentum velque ad quartum gradum consanguinitatis inclusivè, Tridentinum statuit, illud solumque ad primum gradum debere extendi. (inquit) in ulterioribus gradibus iam non potest huiusmodi prohibitio absque dispendio observari. Unde sequitur Titium, si invalide cum Berta sponsalia per verba de futuro contraxit, posse jam valide consanguineis Berte, etiam in primo gradu constitutis, nimirum matri, aut filie, aut lotori illius nubere. Si verò sponsalia valide contraxit cum Berta, potest valide matrimonio copulari cum omnibus consanguineis illius, his exceptis quæ in primo gradu constitutæ sunt.

Porro si sponsalia valide contracta de consensu utriusque partis solvantur, censentur invalida, ut declaravit sacra Congregatio Cardinalium, his verbis: Si sponsalia solvantur de consensu Congregationis censentur esse invalida. Subindeque iuxta Tridentini decretum, insufficientia ad impedimentum publicæ honestatis inducendum, cum Concilium sponsalia quacunque ratione invalida, inefficacia esse declararet ad hoc impedimentum inducendum. Similiter sponsalia sub conditione de futuro contingenti, hoc impedimentum non patiunt, ante conditionis adventum. Ex quo inferi Bonifacius VIII. capite unico de sponsalibus in sextum. Qui sponsalia cum aliqua muliere sub conditione contraxit, si postmodum ante conditionis eventum, cum aliqua prioris consanguinea, per verba contraxerit de presenti, cum secunda remanere debeat, cum ex sponsalibus conditionalibus ante conditionem extantem, sicut consensum non habentibus, & incertis, nulla publica honestatis iustitia oriatur.

Ex dictis colligitur, quod si Titius post sponsalia valida & absoluta cum Berta, matrimonium de presenti contrahat cum Martha, sorore Berte, etiamque carnaliter cognoscit, neutram uxorem habere potest. Non quidem Bertam, propter affinitatem cum ea contractam, ratione copulæ carnalis cum ejus consanguinea. Neque Martham, propter impedimentum publicæ honestatis, ortum ex sponsalibus cum ejus consanguinea in primo gradu contractis.

Querunt hic aliqui, an ex matrimonio rato & non consummato, prius impedimentum affinitatis, vel publicæ honestatis?

Respondet, hoc impedimentum non pertinere propriè ad publicam honestatem, quæ solum ex sponsalibus oritur; nec ad affinitatem perfectam & consummatam, quæ non dicitur, nisi ex copula carnali, ut dicemus articulo sequenti, sed ad affinitatem quandam inchoatam & imperfectam, quæ oritur ex societate conjugali, & docet sanctus Thomas hic questione quinquagesima quinta, articulo quarto ad secundum his verbis: Matrimonium consummatum causat, non solum ratione carnalis copulæ, sed etiam ratione societatis conjugali, secundum quam etiam matrimonium naturale est. Unde & affinitas contrahitur.

ent ex ipso contractu matrimonio per verba de presenti, ante carnalem copulam. Quare hoc impedimentum non sinit in primo gradu, sicut impedimentum publicæ honestatis, post Concilium Tridentinum, sed se extendit usque ad quartum, uti iure antiquo se extendebat impedimentum publicæ honestatis. Sic enim declaravit Pius V. anno 1568. 1. Julii, bulla quæ incipit *Ad Romanum*, his verbis: Nos itaque ut omni difficultas, dubitatione tollatur, attendentes, quod sponsalium appellatio, quæ Tridentinum Concilium videtur, non nisi in propriis matrimonium verbu de presenti conceptu contrarium continetur, quodque agitur de correctione iuris veteris, quo casu secundum proprietatem verborum duntaxat procedendum est, præsertim cum longe maiorem rationem procedendum in matrimonio per verba de presenti contracto, quam in sponsalibus de futuro rigere à nemine dubitetur. Idcirco motu proprio, autoritate Apostolicâ, tenore præsentium declaramus, & definimus, decretum Concilii huiusmodi omnino intelligendum esse, & procedere in sponsalibus de futuro duntaxat, non autem in matrimonio sicut præfertur, contracto; sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus & gradibus, quibus de iure veteri antequam prædictum decretum Concilii introductum esset. Hæc Pius V. qui etiam mandat, ne in alio sensu, quam ab ipso declarato, Tridentini Decretum explicetur.

ARTICULUS IX.

De impedimento affinitatis.

77 **A**ffinitas est conjunctio vel propinquitas orta ex copula carnali, cum commixtione seminum, inter feminam & consanguineos viri, cui copulata est; similiterque inter marem & consanguineas feminæ, cui copulatus fuit, sive talis copula fuerit licita, sive illicita.

Explicatur breviter hæc definitio seu descriptio. Affinitas dicitur primò *conjunctio seu propinquitas*, quia personæ quæ sunt sanguine remotæ, per affinitatem sibi invicem coniunguntur & approximantur. Ut enim ait lex Non facies ff. de gradibus affinitatis, per nuptias duæ diversæ cognationes inter se copulantur, & altera ad alterius cognationis finem accedit. Dicitur secundò *orta ex copula carnali*, quia licet societas conjugalitatis quæ fit per matrimonium ratum & non consummatum, sufficiat ad affinitatem quandam inchoatam & imperfectam, ut articulo precedenti ex D. Thoma ostensum est, ad affinitatem tamen perfectam & consummatam, de qua in præsentem loquimur, carnalis copula & matrimonii consummatio requiritur. Dicitur tertio, *cum commixtione seminum*, quia ut ait idem S. Doctor hic quæst. 5. art. 4. ad 2. 1. r. & multo efficacius in carnali copula una caro, per commixtionem seminum. Unde quantumcumque quis claustrum pudoris invadat, vel si arguat, nisi commixtio seminum sequatur, non contrahitur ex hoc affinitas. Dicitur quarto, *sive talis copula fuerit licita, sive illicita*, quia ut docet sanctus Thomas ibidem art. 3. Fornicarius concubitus, in quantum aliquid de carnali conjunctione & commixtione, quæ fit in matrimonio participat, affinitatem causat, sicut licitus matrimonii concubitus. Sed cum duplici differunt: Unum est, quod copula conjugalitatis ad hoc valet & sufficit ex sola natura rei, quippe quæ per se est fundamentum naturalis ejusdem amicitiae inter conjugem,

Iohannes V.

& consanguineos conjugis suæ; copula vero illicita affinitatem causat jure tantum Ecclesiastico, suppone quæ potius est fundamentum inimicitiae inter fornicarium & consanguineos ejus cum qua fornicatur. Alterum est, quod affinitas orta ex copula illicita, dirimit tantum matrimonium usque ad secundum gradum inclusive, ex Tridentino sess. 24. cap. 4. de reformatione matrimonii, restringente jus antiquum, quo extendebatur usque ad quartum, ut constat ex cap. Non debet, de consanguinitate & affinitate. Quæ verò oritur ex copula licita, id est conjugalitatis, dirimit usque ad quartum gradum inclusive; imò olim extendebatur hoc impedimentum usque ad septimum gradum, ut patet ex cap. 7. Causa 35. quæst. 3. ubi Julius Papa sic loquitur: Nullum in utroque sexu permittimus ex propinquitate sanguinis vel uxoris, usque ad septimum generis gradum, uxorem ducere, vel incestu macula copulari. Sed hoc jus fuit restrictum ab Innocentio III. cap. citato, Non debet, ubi restringitur affinitas orta ex copula conjugalitatis, ad quartum gradum inclusive.

78 Numerantur autem gradus affinitatis eodem modo quo in consanguinitate, hanc regulam servando: In quo gradu quis est consanguineus mariti, in eodem gradu sit affinis uxori, & e converso. Inter ipsos autem consanguineos mariti, & consanguineos uxoris, nulla mutuo oritur affinitas, ut constat ex cap. Quod super his, de consanguinitate ubi Innocentius III. sic ait: Licet omnes consanguinei viri sint affines uxoris, & omnes consanguinei uxoris, viri affines inter consanguineos tamen uxoris & viri, ex eorumdem scilicet viri & uxoris conjugio, nullam prorsus affinitatem est contractura, propter quam inter eos debeat matrimonium impediri. Unde frater, nepos, pronepos uxoris, possunt matrimonium contrahere cum forore, nepte, & pronepte viri; & e contra, frater, nepos, pronepos viri, cum forore, nepte, & pronepte uxoris. Idem est de consanguineis viri & uxoris sub recta linea positis; privigna enim nubere potest filio vitrici, & e contra privignus filia novercæ.

79 Quod si quæras, an affinitas in aliquo gradu recte aut transverse linea, matrimonium jure naturæ irritet? Respondeo certum esse, affinitatem in nullo gradu lineæ transverse, dirimere matrimonium jure naturæ. Constat hoc ex Scriptura, Genesim enim 29. Jacob duxit duas sorores Rachelem & Liam. Genesim 38. ex voluntate Judæ Thamar nuplit successivè duobus fratribus. Et in lege Mosaica poterat frater fratris relictam sine prole uxorem ducere, quod non fuisset licitum, si juri naturæ hoc adversaretur. Demum Leviticus 18. non solum non prohibetur conjugium cum forore uxoris defunctæ, sed etiam per illa verba, Nec revelabitur turpitudinem ejus adhuc illa vivente, significatur mortuæ uxore esse licitum.

80 Confirmatur: Pontifex non potest dispensare in his quæ juri naturali adversantur. At sæpe dispensavit in primo gradu affinitatis lineæ transverse; nam Martinus V. dispensavit cum viro nobili, qui cum affine collateralit in primo gradu contraxerat, ut ex Archidiacono refert Sylvester, verbo Papa. Alexander VI. dispensavit cum Henrico VIII. Rege Angliæ, ut duceret Catharinam uxorem fratris sui Arturi demortui. Quam dispensationem Clemens VII. consultis Theologis & Canonistis ex totius fere Europæ Academicis, licitam ac validam declaravit, teste Alphonsus.

H h h

phon-